

DE OPENBARE VERLICHTING TE GENT IN HET MIDDEN VAN DE 18e EEUW

Op 25 november 1762 verscheen het reglement “raeckende de Lanteren binnen de Stadt Gendt”.

Het reglement begint met een motivering. “De Keyserinne ende Koninginne. (Maria Theresia) Wy hebben van alle tyden sonderlinge attentie gemaect om alomme ende namentlyck in de groote Steden te handthaeven het goedt ordre, ende om de algemeyne ruste versekeren jegens de excessen, dieveryen ende straetschenderyen, die meermaels bedreven worden in de groote Steden, voornaementlyck by winter-tyden ende met den duysteren; om welcke pregnante redenen Wy noodtsaeckeleyck geacht hebben van boven de Wachten ende Patrouillen, die 's nachts de voorseyde quartieren onser Stede van Gendt doorkruysen, de Straeten der selve bovendien doen verlichten by wege van Lanteren, verdeylt op sekere distantien; gelyckerwys alomme geschiet in wel-gepolicieerde Landen ende Rycken, ende nu lestmael met groot succes binnen onse Steden van Brussel ende Antwerpen : SOO IS 'T dat Wy, onderricht zynde dat dit deel der goede Policie teenemael gestaeckt ende vernegligeert is binnen onse Stadt van Gendt, . . . , willende doen standt grypen ende voor altyt observeren soo heylsaeme schickinge voor de ruste der Inwoonderen van onse voorseyde Stadt, ende prevenieren d'ongelucken in het versmooren van onse Onderdaenen ter causen van de menigvuldige Rivieren, hebben geordonneert ende gestatueert, gelyck Wy ordonneren ende statueren mits desen”. Om zo veel mogelijk de geringe burgers en ambachtslieden te ontlasten zullen aan “alle Hotels, groote Gebauwen, aen alle Abdyen, Kercken, geene uytgenomen, Capellen, Kloosteren, Gods ende Fondatie-huysen, publike Scholen, Confrerien ende andere diergelycke Huysen ende Edificien toebehoorende aen eenig Corpus van Neeringe” een of meer

lantarens worden gehangen, "ende dit t'elcks privativen ende koste der Administratien ende Corpora, die met het onderhoudt van diere zyn belast".

Ook de raadslieden van de Raad van Vlaanderen, de griffiers en de ontvangers, de magistraten van de Keure en de Gedeede, de pensionarissen, de secretarissen, de tesoriers, ontvangers en admodiateurs, de baljuw van St.-Pieters, de opperbaljuw van St.-Baafs, de opperbaljuw van het burggraafschap moeten op hun kosten aan hun huis een lantaarn ophangen. Verder zullen de huizen van de personen, die een paard of koets hebben, de afspanningen, herbergen, wijnhuizen en drankhuizen met een lantaarn zijn verlicht. Aan elke brug moeten twee lantaarnen worden geplaatst.

De kanunniken van de St.-Baafskatedraal en van collegiaal van St.-Pharaildis, de pastoors van de zeven parochiale kerken, de getituleerde personen en edellieden, de assessors van de Berg van Barmhartigheid, de directeurs en ontvangers van de provinciale rechten moeten insgelijks een lantaarn aan hun woning hangen.

Al de voornoemde personen, alsook dezen, die vrijwillig een lantaarn aan hun huis hangen, zijn ontslagen van het betalen van een aandeel in de kosten van de lantaarns, "waer mede de respective Gebuerten hier naer belast zullen worden".

Wat de overige inwoners betreft, zullen vier, vijf tot zes gezinnen worden samengevoegd om een lantaarn te onderhouden; de kosten worden gedragen door de inwoners in verhouding met het huisgeld.

Al de nieuwe lantaarns moeten gemaakt worden naar een model, dat op het stadhuis berust. De lantaarns moeten branden gedurende de vijf wintermaanden van vijftien oktober tot vijftien maart op de uren voorgeschreven door het stadsmagistraat.

De lantaarns moeten voorzien zijn van goede en zuivere olie, de wicken moeten gemaakt zijn van twaalf draden katoen; tijdens vriesweer moet lijnolie gebruikt worden.

Twee commissarissen en een secretaris, benoemd door het magistraat van de Keure, zullen voor de uitvoering van het reglement zorgen. Deze commissarissen houden een register verdeeld in hoofdstukken volgens het aantal gebuerten, "waer in aengeteekent zullen worden de verdeelingen der Lanternen die in elck van de respective Gebuerten zullen geschiet zyn". Het magistraat mag de bewoners van "eenige weynige Gebuerten verre afgelegen ende bewoont door arm volck" ontslaan van het onderhoud van lantaarns.

De gebuertedekens behoren de uitvoering van het reglement in hun gebuurte na te gaan; op het einde van elke wintermaand bezorgen ze een schriftelijk verslag aan de commissarissen "waer by sy oock aenteekenen zullen de Persoonen ende Huysen die sy zullen bevonden hebben in faute gebleven te zyn van hun te conformeren aen dit Reglement". De officieren, dekens en baljuws, alsook de patrouilles en de nachtwakers zullen de naleving van het reglement nazien en gebeurlijk aan de

commissarissen verslag uitbrengen. Voornoemde toezieners mogen de ontbrekende lantaarns doen plaats en dit "ten dubbelen koste van de Faillanten, boven de boete van twee schellingen ten profyte van den toesiender".

Op het einde van elke wintermaand moet elke inwoner zijn aandeel aan de gebuurtedeken betalen. "De Dekens van ieder Gebuerte zullen moeten verschieten de onkosten der nieuwe Lanternen, die zullen geordonneert worden te stellen in ieder Gebuerte, daer van de repartitie maecken ende d'inninge doen ten laste van ieder Gebuer naer advenante den taux van d'Huys-gelden".

Zoals vele reglementen eindigt ook dit met de gebeurlijke sancties. "Verbiedende seer ernstelyck aen een iegelyck van dese Policie te stooren, 't zy door het uytdooven van het Licht, het los maeken, breken ofte vernietingen der Lanternen, ofte door eenige andere diergelycke ongeregeltheden, op pene van te verbeuren eene amende van t' sestig guldens, een derde daer van t' onsen behoefte, het tweede ten behoefte van den Officier exploitant, ende het resterende derde ten profyte van den aenbrenger. Ende de gone die niet in staet zullen zyn om de voorseyde amende te betaelen, zullen gestraft worden by geesellinge ende uytbanninge voor de termyn van thien jaeren".

M. VAN GENT

Bron : Plakkaatboek van Vlaanderen, deel III.

BIBLIOGRAFIE

1. Alhoewel reeds in 1965 verschenen, toch willen we nog aandacht vragen voor twee werken van de "Inventaris van het Kunstpatrimonium van Oost-Vlaanderen" en dit omdat deze prachtige boeken werkelijk goedkoop zijn en nog heden verkrijgbaar zijn.
SINT-BAAFSKATHEDRAAL GENT door Dr. Elisabeth DHANENS.
Het werk telt 316 blz., 10 tekeningen in tekst, 272 afbeeldingen op 120 blz., vier Quadrichromies. Prijs 325 fr.

Het RETABEL van het LAM GODS in de SINT-BAAFSKATHEDRAAL te Gent, door Dr. Elisabeth DHANENS.

Het werk telt 124 blz., twee tekeningen in de tekst en 48 afbeeldingen op 32 blz., twee quadrichromies. Prijs 175 fr.

Deze beide standaardwerken mogen zeker niet ontbreken in de bibliotheek van de Gentse kunstliefhebbers.

2. De Gentenaar :